

הוועדה משמשה

התעקש לברר את ההאשמות ועל פחד העדים מפני מוגונו ל פיה. מערכת, "העולם הזה", כביכול, בפני בית משפט.

נוחה מאד לראשהייה. רק תכניו של פרייליך עצמו, אשר בהסתבכו החלים לסבך גם את אבא חושי, כדי לאלצו להגן על שותפו, ורק עזרתו של צרפתי, שבמרוצת החקירות הפך מעד לתובע ואף לכעין שופט-חוקר, למרות הסיכון שנסתכן בו, רק אלה פקחו את עיני הנוגעים בדבר ואיפשרו לברר, ולו חלקית משהו ממעשיה של אחת בלבד מן החקירות, מוכות-המעילות של עיריית-ה"טור.

הנקודה החשובה ביותר בשלב זה היא, כי מכתבו של זכריה פרייליך להועדה, בו ביקש לפתוח בחקירה, נכתב, אמנם, בחמישה בנובמבר, אולם הוא נמסר למזכירו הסכני של הוועד פקידה-העירייה, מר אביבי, עם הוראה ברורה שלא לפתוח. רק לאחר ש"טבלה מאד בלאו-חודש הגיע אל הוועד מכתבו של צרפתי, בו הביע נכונות למסור את הידוע לו, ולאחר שחושי נוכח, כי לא יצליח לפטר את צרפתי היודע יותר מדי, הועברה הידיעה על כך לפרייליך ורק ב"חמישה-עשר בחודש נפתח מכתב פרייליך ונמסר להועדה ליחס-ציבורי. יוזף-תאריכים, כאשר נראה להלן, הוא אחד מדרכיה-העלמה המקובלות ביותר בעיריית-ה"טור.

מדוע לא נתבע ווייסברגר לדין?

כשיבה הראשונה סיפור חבריה-הוועדה כי צד מסר להם ווייסברגר על פרשת השוחד. "מר ווייסברגר", סיפר טיאנו, "טען בפני שזכריה (פרייליך) מקבל סך של 200 ל"י כל חודש באמצעות חותנו מר מלץ אשר מוסר אותם לפרייליך."

קושניר, עורך-דין במקצועו ואיש-הגיון מטעמו, אמר, איפוא: "לפרייליך יש מספיק עדויות, כדי להגיש משפט פלילי" (נגד מש"מיצו), אולם פרייליך, משום מה, העדיף

פרבשטיין. משוקרא פרבשטיין להעיד, אמר תחילה, כי "אם אמר מי שאמר (ספר-ליך מקבל שוחד מעצמו), או הוא שיקר." עורך-דין קושניר, אשר בשלב זה לא גזעה החקר רה בעיקר בזכותו, לחץ, שאל את העד האם שוחח עם המאשים ווייסברגר, שותפו ל"קולנוע, והאם שמע מפיו כי האשים את פרייליך. על כך השיב העד: "אם ווייסברגר אמר, אזי הוא אמר דבר אחר." משנלחץ שוב, נשאל אם שוחח עם ווייסברגר לאחר פגישתו של האחרון עם הוועד, השיב פרבשטיין ב"שליה, טען, כי בכלל לא דיבר עם שותף-הקולנוע על גושא זה שאודותיו ריגנה כל העיר, ושאל האם פגשו הוועד: "שמעתי מהי פקידים דיבורים והתלחשויות."

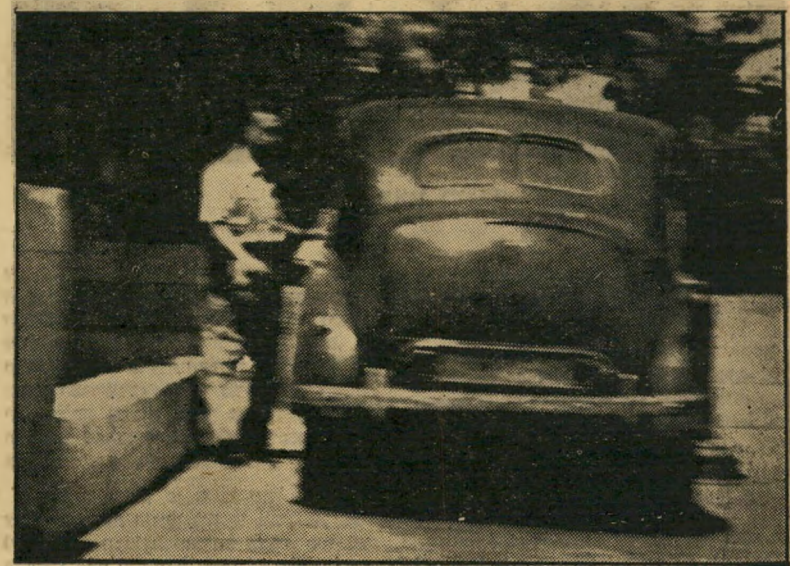
כאן כלתה סבלנותו של קושניר ובהרימו את קולו, קרא אל העד: "אנו מעוניינים לשמור על סוהר-המידות של עובדי-העירייה ואתם חייבים לעזור לנו. מדוע אתם מתחמרים?"

ואז פתח פרבשטיין את פיו לראשונה, וכי נסיון אחרון להגן על פרייליך, סיבך אותו עוד יותר, גילה פרשה מוזרה של העברת רשיון-לקולנוע (קולנוע מאי) מידי קבוצת חיילים משוחררים לידיו של אדם פרטי, פרשה בה היה מעורב פרייליך. "הקבוצה סבלה מאד בגלל העניין הזה, ומאו ווייסברגר (אחד החיילים המשוחררים) רוחש טינה לפרייליך." בטינה זאת ביקש פרבשטיין ל"הסביר את כל המתרחש.

עתה, ניתנה הרשות לפרייליך לחקור את פרבשטיין. ראשית-מעשה ביקש להוכיח, כי העברת הרשיון של קולנוע מאי לידים פרטיות לא זיכתה אותו במאומה. "האם אתם חשבתם, שאל בטון תקיף, "שאני קיבלתי טובת-הנאה מהעניין הזה?" ומר פרבשטיין השיב בטון נמוך: "אינני מוכן לענות על זה..."

מדוע נמסר פרייליך ל"עצמו"?

ככל שהירבה פרייליך לחנוך על פרבשטיין, כן החלה האמת צפה ועולה, אף כי לא ב"רצון גילה אותה העד, אלא טיפין טיפין. נת ברר, כי לדעת הנהלת עצמון הפריע להם פרייליך בקבלת רשיון-קבוע, בטרם יכניסו שיפורים שונים לקולנוע, כיוון שקרובה, מר פוגימן, קיבל מספר מגיות מסויים ולא היה

רכב חושאי ופרשו. זכריה פרייליך, נמלט מפני צלם העולם הזה לעבר מכונתו הפרטית. החזקת מכונתו הפרטית אינה עולה לפרייליך בכסף רב, היא מוחזקת בכספי העירייה.

את הוועדה על-פני בית-המשפט. שנה, כמעט, עתיה עוד לעבור עד שיוחלט על-ידי הוועד, דה, להעדיף דוקא את בית-המשפט.

לישיבתה השנייה של הוועדה, בשלישי ב"צמבר, נקראו כעדים כמה מבעלי קול-נוע עצמון, אחד השותפים, שטיינגיגל, טען, כי אינו יודע כלל מה מתרחש בקולנוע. שור תף אחר, מר סידי, אמר כי בכל העניינים הקשורים בעירייה מטפל השותף השלישי מר

חייב להשתתף בשיפורים, כן שהכנסת ה"שיפורים היתה מעלה את הכנסותיו, מבלי שילחץ להשקיע אף פרוטה נוספת אחת.

לאחר האשמה זו הלה החקירה דועכת מחדש. צימרמן החל נכנס לחקירה, קיבל תשובה מהעד, כי "מחלקת-הרשיונות של העירייה (מחלקת פרייליך) היא מאה אחוז." כן נתברר, כי הנהלת קולנוע עצמון היתה מקבלת תוך שעות ספורות ידיעות מלאות

המורד, המועד והגנב. צילום זה מראה את שלום טיאנו (ימין) שמעמ, מאוחר יותר, בראש "מרד גיטו חיפה" נגד אבא חושי. ליון: זכריה פרייליך וגונב כספי ועד הטובדים שלמה שפיצר.

פרוטות לממשלה וחמישים לעירייה. היטל על הכרטיס פן ה"400 גדול ב"140 פרוטה נ" היטל על כרטיס-החילי. בעלי עצמון לקחו א"י פוא, כרטיסי-חילי, החתימו את שם-הקולנוע על המחיר, כדי לטשטשו, מכרו אותם ב"400 פרוטה ובדרך זו הוגו את הממשלה והעירייה בסך 140 פרוטה לכרטיס. אם מכרו מדי חודש עשרת אלפים כרטיסים כאלה, הרי שהרווחו רווח נקי והוגן של 1400 ל"י, ואם לזוה נתנו לפרייליך, אשר העלים עין מכך, רק 200 ל"י לחודש, צדק צרפתי באמרו, כי פרייליך טיפש.

והרי הסיפור, כפי שגמסר לוועדה בלשונו של צרפתי: "מר פכר נכנס לקולנוע על-ידי השער ואם כי הכרטיס שקנה ב"400 פרוטה היה כרטיס-חילי, הסדרן לא העיר דבר. מר פכר נכנס לאולם וגם שם הסדרן לא העיר דבר. הוא התחיל להחרים כרטיסים וגם רשם את שמות האנשים שקלו אותם. פכר כתב דו"ח, אני מקוה שהדו"ח עוד ישנה."

***

...שקיבל רק 200 לחודש

"כשראי בעלי-הקולנוע את פכר מחר מ"כרטיסים התחילו לכבות את האור וזה-התחיל ב"כרטיס. היו צעקות בין פכר לווייסברגר. פכר נכנס בסוף לקופה ונוכח לדעת שבכלל לא היו להם כרטיסים במחיר 400 פרוטה (כל"י) מר כל הכרטיסים שמכרו ב"400 היו בני 200 פרוטה. מר פכר מסר את כל הפרטים הללו, אני התחלתי לטפל בעניין ולהגיש מש"פט נגדם. הוועדה למר זכריה פרייליך וחוא אמר שהוא מוכרח להראות את הדבר לראש העירייה. פרייליך הודיע לי שהוא מסר את העניין לד"ר לנדאו מהממשלה. אני ערערת על זאת ודרשתי שגם אנחנו נגיש משפט נגדם, אך לא נענית. העירייה לא הגישה נגדם אף תלונה והתיק נגנו על-ידי מר פרייליך."

"לאחר זמן, המשיך צרפתי בעדותו, "פרץ סכסוך בין ווייסברגר ופרייליך, מר פרבשטיין תפש אותי ושאל מה דעתי על כל העניין. עניתי לו שבעלי-הקולנוע יצאו בחסד (אז נק" 150 ע"י ד"ר לנדאו ב"450 ל"י) והוועדה שמלץ אמר לי, כי כל העניין מסודר על-ידי ווייסברגר ופרבשטיין."

פרבשטיין היה נדהם ונגרז וטען שפרייליך ידע מכל העניין הזה ואמר: "פרייליך הודיע לנו תמיד מתי שתהיה ביקורת ותמיד הת"כוננו לזה. וחוא היה מקבל את חלקו. עובי דה שלא תפשתם אותו אף פעם ורק כאשר פעלתם בלי ידיעת פרייליך, נתפסנו." על-יכן לא התפלאתי, כאשר ווייסברגר אמר לי שפרייליך מקבל תשלום חדשי של 200

על כל מה שהוחלט בהנהלת-העירייה אודות הקולנוע. נמסר גם משהו בדבר גילויים של פקח שנוכח, כי הקולנוע מוכר כרטיסים ב"מחיר גבוה מהרשום עליהם ושלל בכך מ"הממשלה (והעירייה) מסים. על כך נקנס הקולנוע על-ידי ד"ר מיכאל לנדאו, הממונה על מסים אלה באוצר, בארבע מאות וחמישים ל"י ופרבשטיין שלמן בטענו: "לא רציתי להופיע בבית-משפט."

כח נוח היה מצבו של פרייליך בוועדה, כה בטוח חש עצמו, עד כי החלים להזמין כעד את סגנו צרפתי, האיש שלא רצה להכ"ניס ראשו לפרשה, האיש היחיד שיכול היה לגלות את האמת על פרייליך. רק שחצן כפרייליך, בעירייה כעיריית-חושי, לא היה מסתפק בעדויות בעל-עצמון שהכחישו את מתן-השוחד. לא, פרייליך לא אמר די, הוא רצה למנוע כל ריגון, להשתק כל לחישה, לצאת מטוהר מכל רבב.

***

צרפתי עודה על הזריה

הופעתו של צרפתי בוועדה תחילתה בקול צעות חלושה. צרפתי ניסה להשתמש, מדבריו נשמע ברור, כי אינו רוחש אמון לוועדה וכי ידוע לו בדיוק מה הובטח לכל אחד ואחד מפקידי-העירייה שנקרא להעיד. יעקב חושי קפץ על המציאה, הודיע לצרפתי, כי אינו חייב לענות לשאלות — "אנו לא נכריח אותך." ברגע זה עלולה היתה להבתיים עדות צרפתי, אלא שצימרמן, אשר ביקש להבין מה מתרחש סביב פרייליך, פנה לצרפתי, ביקשו למסור עדות בשקט, ללא עקיבות. צרפתי המשיך להתגונן. צימרמן המשיך ב"בידוריו, ישאל ישירות: "אתה טוען שווייס-ברגר אמר, כי פרייליך מקבל 200 ל"י ל"חודש, האם אתה מוכן להישבע על כך?" "כן," השיב צרפתי.

"מדוע אנשי-הקולנוע נותנים 200 ל"י ל"חודש לפרייליך?" שאל צימרמן, וצרפתי צחק: "מפני שפרייליך טיפש, מה שהוא עושה בשבילם שווה הרבה יותר."

"הרגשנו," סיפר צרפתי, "שקולנוע עצמון לא בסדר. שלחנו תמיד ביקורת לפי הוראות פרייליך ולא מצאנו דבר שאינו בסדר. פעם סיפר לי פקיד עירייה, משה אילן, כי היה שם בהצגה יומית, לקחו ממנו 400 פרוטה ונחנזו לו כרטיס של 200 פרוטה. התעורר בי חשד, אך לא אמרתי זאת לאף אחד. קראתי לקפיד מחלקתי פכר ובקשתיו לעמוד ב"תור ולקנות כרטיס. פכר חזר על סיפורו של אילן, הם החתימו את שם הקולנוע לא במקום המיועד, אלא על המחיר. הוא המציא לי כרטיסים, בדקתי ומצאתי שזה נכון."

***

כמה היה שווה פרייליך...

לביאור הפרשה יש להזכיר, כי בהצגות יומיות בחיפה קיים כרטיס אחד במחיר 400 פרוטה, ממנו משלמים 100 פרוטה היטל-עניינים לממשלה ומאה פרוטה לעירייה. כרטיסי-חיליים להצגות יומיות מחירם רק 200 פרוטה ומהם משלמים רק עשר

ביצד הסתעפו ההאשמות נגד פרייליך? ביצד זייפו חושאי ופרשו ל"י 14,000 כרטיסי-קולנוע? מי ש"נה תאריכו מסמכים, כדי לטהר את אבא חושי? — על כך ועל יותר מכך, בפרק השני שיופיע בגליון הבא.